

Migration och hälsa

- tvärdisciplinärt nätverk för tillämpad forskning

Solvig Ekblad och Ann Charlotte Hermansson

- Det tvärdisciplinära forskarnätverket Migration och hälsa har i 41 seminarier under drygt tio års tid med fyra seminarier per år, regelbundet anordnat möten för doktorander, disputerade forskare och kliniker som arbetar med projekt inom migrationsmedicin. Även sakkunniga från olika myndigheter har deltagit.
- Forskningsstuderande som deltar i denna seminarieserie kan tillgodoräkna 0,1 poäng per halvdagsseminarium.
- Nätverket fyller en viktig funktion för den enskilde forskaren, i form av stimulerande utbyte och dialog med kollegor när det gäller relevanta forskningsmetoder, etiska förhållningssätt och ger tid för reflektion.
- En viktig förutsättning för nätverkets framtid är att det finns en god och hållbar forskarmiljö med program- och projektstöd inom området från forskningsråd.

Solvig Ekblad är leg psykolog, Dr.Med.Vet., enhetschef och ansvarig för forskningsprogrammet Migration och hälsa vid Institutet för Psykosocial Medicin (IPM), docent och adj univ lektor i transkulturell psykologi vid Karolinska institutet, sektionen för psykiatri, Neurotec-institutionen, koordinerar det tvärdisciplinära nätverket tillsammans med Ann Charlotte Hermansson. Solvig.Ekblad@ipm.ki.se

Ann Charlotte Hermansson är leg psykolog, Med.Dr., och univ lektor vid Institutionen för beteendevetenskap, Linköpings universitet. Ann-Charlotte.Hermansson@liu.se

Syfte

Syftet med nätverket Migration och hälsa är att granska, värdera och utveckla kvantitativa och kvalitativa forskningsmetoder, utbyta erfarenheter, sprida information samt stimulera till nya forskningsprojekt. Speciellt viktigt är det för doktorander att få diskutera sina projekt samt utbyta erfarenheter.

Historisk tillbakablick

Sedan 1992 har företrädesvis doktorander och redan disputerade forskare men även kliniker som arbetar med projekt träffats fyra gånger per år för att i seminarieform presentera forskningsmetoder och utbyta erfarenheter (Tabell 1). Nätverket träffas varannan gång på IPM, Solna och varannan

gång på Flyktingmedicinskt centrum (FMC) i Linköping. Formen under de senare åren för halvdagsseminarierna har varit att två deltagare har inbjudits att göra en presentation av sina metoder. Den ena presenterar sin metod under ca en timme varefter den andre diskuterar metodvalets för- och nackdelar. Efter en kaffepaus bytes rollerna. Seminariet avslutas med en gemensam diskussion (1).. Totalt har nätverket träffats på 41 seminarier och vanligtvis har seminarierna bestått av 10-15 deltagare. Strävan hos nätverket har också varit att få med beslutsfattare och andra nyckelpersoner från bl.a. aktuella departement, Migrationsverket, Integrationsverket, Socialstyrelsen, forskningsråd, landsting och kommun. Nätverket har sen starten haft medel från Socialvetenskapliga Forskningsrådet (senare FAS) till resekostnader och förtäring i samband med dessa nätverksmöten. Forskningsstuderande som deltar i denna seminarieriserie kan tillgodoräkna 0,1 poäng per halvdagsseminarium.

Det 40:e nätverksmötet

Efter 39 seminarier summerades nätverkets roll den 21 november 2002 (2). Det 40:e seminariet hölls i Stockholm och ett 30-tal forskare från olika håll i Sverige diskuterade tillsammans med sakkunniga och andra berörda kring temat: *Var befinner vi oss och vart är vi på väg?* Konstruktiva gruppdiskussioner pågick under hela dagen i en mycket dynamisk form av workshop, s.k. open space (3) ledda av Fredrik Lindencrona, doktorand vid Karolinska Institutet. Dessutom diskuterades nätverkets framtid och roll inom ramen för teman som:

- forskningens koppling till fältet
- hälso- och sjukvårdens sensitivitet och anpassning till flyktingar och invandrare
- metodutveckling - diagnostik - behandling i psykiatrisk vård

- samordning av övergripande forskning inom migration och hälsa - samarbete mellan olika discipliner inom forskningen
- hur mäter man integration
- etiska krav på forskningen

Reflektion och framtida ambitioner

Det 40:e seminariet avslutades med en panel som diskuterade forskningsfältet utifrån olika kreativa infallsvinklar. Här betonades bl.a. betydelsen av att forska ur en allmän-giltig aspekt. Eftersom dagens migrationsforskning berör ett brett samhällsproblem behöver migrationsfrågorna komma in i ett större sammanhang. Forskarna rekommenderades att ha tålamod, eftersom migrationsforskningen är ännu ett relativt nytt och outvecklat forskningsfält som behöver tid. Dessutom anfördes att en av utmaningarna med migrationsforskningen är att resultaten lätt hamnar i den massmediala fällan och allmänheten tenderar att välja den tolkning som passar bäst. Därför blir forskningskvaliteten i dessa diskussioner oerhört central. Forskaren, menade man, har en mycket viktig uppgift i att stödja det kritiska tänkandet hos individer. Forskarnätverket rekommenderades även att arbeta för att engagera huvudmännen vilka saknades i workshopen, nämligen Socialstyrelsen och landstingen. Man efterlyste ett sätt att synliggöra vilka experter som finns inom nätverket och en sammanfattning kring vad som är gjort inom forskningen inom Migration och hälsa. Ansvariga för nätverket avslutade med "att betona vikten av att knyta fler forskare från olika discipliner till nätverket, att fortsätta med en öppen dialog med myndigheterna, att ge utrymme för metodkurser och utbildning inom nätverket och att i större utsträckning än tidigare börja se forskarnätverket i

ett EU-sammanhang", (2).

För att forskningen ska kunna hålla en hög kvalitet måste forskningsmetoderna kontinuerligt utvecklas. Därför behöver vi, forskare och alla som arbetar med projekt utveckla och använda metoder som bygger på forskningsetiska principer. Men till syvende och sist, "oavsett metod är kvaliteten i studien avhängigt av forskarens kompetens, erfarenhet, träning, etiska förhållningssätt och tid för reflektion", sid. 25 (4). Dock är det av central betydelse att det finns en hållbar och levande forskarmiljö med programstöd och stimulerande nätverk. Här fyller detta nätverk en funktion för deltagarnas kontinuerliga utveckling i forskningsmetoder.

Referenser

1. Ekblad, S., Hermansson, A-C. (1997) Migration och hälsa. Tvärdisciplinärt nätverk för tillämpad forskning. *Multiethnica*, 21/22:25-26.
2. Andersson, G. Pressinformation. (2002) Forskarnätverket Migration och Hälsa viktigare än någonsin, 2 december, Solna: IMP, Karolinska Institutet, Flyktingmedicinskt Centrum.
3. Owen, H. (1997). *Open space technology: A user's guide* (2.ed). San Francisco: Berrett-Koehler Publishers.
4. Lindencrona, F., Johansson Blight, K., Ekblad, S. (2002) Teori och val av metod för att studera hälsofrämjande insatser ur ett transkulturellt perspektiv. *Nordisk Psykologi*, 54(1):7-26.

Tabell 1. Antalet seminarier i det tvärdisciplinära nätverket för tillämpad forskning Migration och hälsa

År	Nr	Projektpresentationer	Presentatör	Områden	Plats
1992-09-16	1	Livskvalitet bland krigsskadade flyktingar. En uppföljning	Ann-Charlotte Hermansson	Krigsskadade flyktingar	Linköping
1992-11-18	2	Instrument att mäta psykosocial anpassning bland invandrare. En prospektiv studie	Göran Roth	Nyanlända	Huddinge sjukhus
1993-02-24	3	Sociellt stöd och psykisk hälsa hos flyktingbarn. En metodstudie	Anders Hjern	Flyktingbarn	Huddinge sjukhus
1993-05-12	4	Redovisning av projekt bland flyktingbarn i Sundsvall	Staffan Mjönäs	Flyktingbarn	Linköping

1993-09-29	5	Smärta hos en grupp unga invandrare	Monica Löfvander	Unga invandrare	Huddinge sjukhus
1993-11-17	6	Iranska flyktningbarn i Sverige. Effekt av organiserat vård/exil hos förskolebarn	Kjerstin Almqvist	Flyktningbarn	Linköping
1994-02-17	7	Att se nyanlända flyktningbarn	Bengt Erik Ginsburg	Flyktningbarn	Huddinge sjukhus
1994-04-26	8	Uppföljning av bosniska kvotflyktingar	Åke Björn	Kvotflyktingar	Linköping
1994-09-15	9	1. Gravida bosniska kvinnor. En studie om trauma och hälsa. Litteraturoversikt och test av metoder 2. Bosnienprojektet	1. Monica Ahlin, Beatrice Hogg, Kerstin Lidberg 2. Tom Lundin, Nils-Gustaf Eriksson	Kvinnor Flyktingar	Huddinge sjukhus
1995-02-08	10	Kan hälsundersökningens praktik omsättas i forskning? En studie vid FMC i Linköping	Michael Stjernfeldt	Nyanlända	Linköping
1995-06-01	11	Flyktningkvinnors hälsa. En prospektiv kohortstudie	Jan Sundquist	Kvinnor	Linköping
1995-10-06	12	Invandarkvinnor i klimakteriet. Resultat från en studie.	Elisabeth Nedstrand	Kvinnor	Linköping
1995-12-14	13	Minoritetselevs välbefinnande i skolsituationen genom matematikundervisningen	Ing-Marie Parszyk	Skolbarn	Stockholm
1996-02-08	14	Familjesamtal med flyktningfamiljer och psykologisk diagnostik av flyktningbarn	Gunilla Jarkman-Björn	Familj	Linköping

1996-05-29	15	Health and Disease among Refugees and Immigrants: A Quantitative Review Approaching Meta-Analysis. Implications for Clinical Practice and Perspectives for Further Research	Solvig Ekblad, Karen Bekic, Nils-Gustaf Eriksson	Vuxna	Stockholm
1996-09-11	16	Att under resan söka efter vägen och vice versa	Klas Svenaeus	Vuxna	Linköping
1996-12-11	17	Etnicitet, åldrandet och hälsa	David Gaunt	Äldre	Stockholm
1997-02-12	18	Att leva nära en flygplats. Chilenska migranter mellan hemland och värdland	Erik Olsson	Vuxna	Linköping
1997-05-21	19	Integration, rätt och rättstillämpning i ett mångkulturellt samhälle. 1. Invandrare och svenskar inför rätta 2. Rationell handling och integration. Primärintegration och bidragsberoende vid flyktningmottagande 3. Monokulturellt system och klientisering av invandrare	1. Rolf Nygren 2. José Alberto Diaz 3. Masoud Kamali	Vuxna	Stockholm
1997-09-10	20	PTT (Post Traumatic Therapy) – projektet vid Flyktingmedicinskt centrum i Linköping	Kjell Adersén, Rolf Holmqvist	Vuxna	Linköping
1997-11-26	21	Vart tog det onda ögat vägen? Kvalitativ studie om sjukdomsuppfattning hos svenska och turkiska kvinnor med psykosomatiska symptom	Sofie Bäärnhielm	Kvinnor	Stockholm
1998-03-08	22	En klinikers reflektion över metodologiska spörsmål utifrån arbetet med avhandlingen "Refugee children"	Kjerstin Almqvist	Barn	Linköping
1998-05-14	23	Identitet och kulturmöte –syrianska kvinnors exempel. En diskussion om Grounded theory	Marianne Freyne-Lindhagen	Kvinnor	Stockholm

1998-12-10	24	1. Det omöjliga samtalet - Ett forsknings- och metodutvecklingsprojekt för förebyggande stöd till familjer där förälder traumatiserats genom tortyr 2. Arbetsmarknad och folkhälsa – om utsatthet på arbetsmarknaden, konsekvenser och möjligheter i ett områdesperspektiv	1. Vysse Linde 2. Anneli Martilla	Familjer Vuxna	Stockholm
1999-03-16	25	1. Flyktingar från Rhaftalägrat. Beskrivning av flykt, trauma och psykisk hälsa de första åren i Sverige 2. Rehabilitering av traumatiserade flyktingar inom primärvården	1. Hans Arvidsson, Ingela Persson 2. Nino Brocin, Malin Eriksson	Vuxna	Linköping
1999-05-06	26	1. Migration och hälsa – en studie om finska tvillingar i Sverige 2. Kognitiv beteendeterapi för flyktingar med PTSD	1. Niklas Hammar 2. Nenad Paunovic	Vuxna	Stockholm
1999-09-09	27	1. Perceptuella försvar och kognitiva funktioner hos traumatiserade flyktingar från forna Jugoslavien 2. QiGong- en alternativ metod för behandling av traumatiserade flyktingar	1. Gunilla Kivling Bodén 2. Else Berglund	Vuxna	Linköping
1999-11-23	28	1. Vilken forskning behövs för att vi ska få en språkundervisning som bättre svarar mot de nyanländas behov och förutsättningar? 2. Brukarnas erfarenheter och synpunkter på introduktionen för nyanlända flyktingar 1996. Metodologiska aspekter	1. Inger Lindberg Camilla Högberg	Vuxna	Stockholm
2000-03-08	29	1. Somaliska barnaföderskor – strategier i en migrationssituation. Medicinsk antropologisk studie 2. Familjen som salutogen faktor. En longitudinell, kvalitativ studie om 11 bosniska familjer	1. Birgitta Essén 2. Birgitta Alinder, Lilian Ralphsson	Kvinnor Familj	Linköping

2000-05-24	30	<p>1. Etnografiska narrative – metod vid studiet av minoritet och hälsa</p> <p>2. Fokusgrupper i ett flerkulturellt perspektiv</p>	<p>1. Carola Skott</p> <p>2. Eva Johansson</p>	Vuxna	Stockholm
2000-09-27	31	<p>1. Metoder i avhandlingen Migration och Mental Health</p> <p>2. Hög kvaliteten på befolkningsstatistiken – en viktig metodfråga för studier kring invandrades hälsa</p>	<p>1. Louise Bayard-Burfield</p> <p>2. Jan Ekberg</p>	Vuxna	Linköping
2000-11-29	32	<p>1. Fångad eller fångslad av skolan – unga människor intagna på kriminalvårdsanstalt intervjuas om upplevelser av livsvillkor i skolan</p> <p>2. Metoder i avhandlingen Childhood Trauma and Posttraumatic Stress Disorder. A developmental and Cross-Cultural Approach</p>	<p>1. Ing-Marie Parszyk</p> <p>Abdulbaghi Ahmad</p>	Barn och ungdomar	Stockholm
2001-02-06	33	<p>1. Reflektion om en antropologisk metod i en studie av flyktingar från provinsen Kosovo</p> <p>2. Metodologiska utmaningar i en studie om massevakuerade flyktingars upplevda medicinska, psykologiska och sociala behov</p>	<p>1. Karin Norman</p> <p>2. Solvig Ekblad</p>	Vuxna	Linköping
2001-05-16	34	<p>1. Kvalitativ innehållsanalys – lämplig som metod inom forskningsområdet Migration och Hälsa</p> <p>2. Metodologiska ansatser i den kliniska vardagen. Patienter, behandlingsbehov och samverkan i ett multikulturellt bostadsområde</p>	<p>1. Clara Gumpert</p> <p>2. Fredrik Lindencrona</p>	Vuxna	Stockholm
2001-09-26	35	<p>1. Position på arbetsmarknaden för adoptivbarn och andra generationens invandrare</p> <p>2. Metodologiska överväganden inför studiet av trovärdighet och tillförlitlighet i asylprocessen</p>	<p>1. Dan-Olof Rooth</p> <p>2. Pär-Anders Granhag</p>	Adoptivbarn och 2:ra generationen Vuxna	Linköping

2001-11-21	36	1. Bra betyg i invandrarstäta skolor. Ny rapport från Välfärdsbokslandet med överraskande resultat om segregationens effekter – multilevel modellering 2. Identitetsutveckling hos somaliska ungdomar - fokusgruppsmetod	1. Hele Dryler 2. Inga-Lill Engelmark Schönning	Skolbarn Tonåringar	Stockholm
2002-02-13	37	1. En studie om hälsa och integration bland flyktingar från Sierra Leone och Liberia 2. En studie av fd koncentrationslägerfångar från Balkan i Sverige	1. Tarvir Anjum 2. Anders Broberg	Vuxna Vuxna	Linköping
2002-05-29	38	1. Hälsosamtal för asylsökande. Metodutveckling för upptäckt av hälsorelaterade problem hos asylsökande 2. Presentation och genomförande av en dialogbaserad och deltagarorienterad forskningsmetod "Open Space" på temat "Vägval och alternativa forskningsstrategier i projektet hälsosamtal för asylsökande"	1. Shervin Shahnavaz 2. Fredrik Lindencrona	Vuxna	Stockholm
2002-09-19	39	1. Invandrad och insjuknad – invandrarfamiljerna i barncancer vården 2. Behov och upplevelser av bemötandet i mångkulturell äldreomsorg	1. Pernilla Pergert 2. Sang Kum Yeo	Barn Äldre	Linköping
2002-11-21	40	40-seminariet "Forskningsfronten i Migration och Hälsa Var befinner vi oss och vart är vi på väg?"	Ca 30 deltagare och panel	Blandat	Stockholm
2003-02-13	41	Uppföljning av 40:e seminariet 1. PTSD - kriminalitet	Gemensam diskussion Kerstin Sumelius	Blandat	Stockholm